

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/212/2017
Identifikačné číslo spisu:	3715208808
Dátum vydania rozhodnutia:	29.11.2018
Meno a priezvisko:	JUDr. Lubor Šebo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2018:3715208808.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: Z. Z. K., bytom L. Š. XX/XX, XXX XX C., zastúpeného JUDr. MUDr. Miroslavom Pavlákom, advokátom so sídlom Moyzesova 1744, 020 01 Púchov, proti žalovanému: Dovoza, s.r.o., so sídlom Betliarska 12, 851 07 Bratislava, IČO: 47 491 558, o zaplatenie 14.250,- € s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Považská Bystrica pod sp. zn. 7 C 290/2015, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne zo 14. júna 2017 sp. zn. 17 Co 327/2016, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Trenčíne zo 14. júna 2017 sp. zn. 17 Co 327/2016 z r u š u j e a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Považská Bystrica (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 3. mája 2016 č. k. 7 C 290/2015-74 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 14.250,- € a zaviazal žalovaného nahradiť žalobcovi trovy konania vo výške 2.650,81 €. Súd prvej inštancie mal za preukázané, že medzi stranami uzavretím Zmluvy o obstaraní veci vznikol záväzkovo-právny vzťah, z ktorého pre žalovaného ako sprostredkovateľa vznikla povinnosť doviezť zo zahraničia pre žalobcu ojazdené motorové vozidlo a pre žalobcu ako objednávateľa vznikla povinnosť vyplatiť žalovanému zálohu vo výške 1.500,- € na úhradu nákladov spojených s obstaraním veci a po obstaraní samotného motorového vozidla doplatiť žalovanému dohodnutú cenu vo výške 12.750,- €. Žalobca tvrdil a predložil dôkazy, že na účet žalovaného za účelom obstarania veci poukázal 12. februára 2015 sumu 1.500,- € ako dohodnutú zálohu a 26. júna 2015 poukázal na účet žalovaného sumu 12.750,- €. Súd prvej inštancie konštatoval, že žalovaný si svoju povinnosť nesplnil a porušil svoj záväzok vyplývajúci mu zo Zmluvy o obstaraní veci, teda, že do 15. marca 2015 pre žalobcu dohodnuté motorové vozidlo neobstaral a neurobil tak ani dodatočne, naopak, od žalobcu inkasoval dohodnutú cenu motorového vozidla v celkovej výške 14.250,- € porušením svojej právnej povinnosti spôsobil žalobcovi škodu, ktorej náhrady sa žalobca dôvodne domáhal.

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej aj ako „odvolací súd“) na odvolanie žalovaného rozsudkom zo 14. júna

2017 č. k. 17 Co 327/2016 zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že žalobu zamietol a žalovanému priznal nárok na náhradu trov prvoinštančného i odvolacieho konania. Odvolací súd uviedol, že súdom prvej inštancie nebolo zistené, a ani žiadnou stranou tvrdené, že by zmluva medzi stranami akokoľvek zanikla. Naďalej tak podľa odvolacieho súdu platí, že žalovaný je povinný obstarat' (a teda aj odovzdať) žalobcovi špecifikované vozidlo a žalobca je povinný zaplatiť dohodnutú sumu. Keďže žalobca svoj záväzok splnil a dohodnutú sumu zaplatil, ostáva podľa odvolacieho súdu naďalej nesplnená povinnosť žalovaného odovzdať žalobcovi vozidlo. Vzhľadom na existenciu tohto zmluvného nároku spočívajúceho v odovzdaní vozidla, neexistuje popri ňom súčasne povinnosť žalovaného vrátiť peniaze prevzaté zo strany žalobcu. Odvolací súd je toho názoru, že tu nie je právny základ pre vrátenie peňazí vyplatených zo strany žalobcu. Takáto povinnosť žalovaného by prichádzala do úvahy v prípade, pokiaľ by došlo k zániku zmluvy medzi stranami, avšak v tom prípade nie titulom škody ale bezdôvodného obohatenia. Odvolací súd uviedol, že škoda spôsobená v dôsledku omeškania žalovaného by mohla mať pôvod v nemožnosti užívať vozidlo, prípadne v inej ujme spôsobenej tým, že žalovaný je s odovzdaním vozidla v omeškaní. Takto špecifikovaný nárok na náhradu škody však žalovaný svojou žalobou neuplatnil, keď ako škodu spôsobenú žalovaným jednoznačne špecifikoval peňažné plnenie vyplatené žalovanému. Vyplatenie tohto plnenia žalovanému však nepredstavuje úbytok v majetkovej sfére žalobcu, pretože ako jeho protihodnota naďalej existuje v majetkovej sfére žalobcu pohľadávka na odovzдание vozidla od žalovaného. Vylúčená nie je podľa odvolacieho súdu ani náhrada škody spôsobenej v dôsledku omeškania žalovaného, no jej podstata v tom prípade nespočíva vo vrátení vyplatennej sumy. Odvolací súd dospel k záveru, že vzhľadom na to, že na strane žalobcu neexistuje taká ujma v jeho majetkovej sfére, teda škoda, ktorú vymedzil podanou žalobou, nebolo napriek zjavnému porušeniu zmluvných povinností zo strany žalovaného napadnuté rozhodnutie vecne správne.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie z dôvodov podľa § 420 písm. f/ CSP a § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP odôvodnil tým, že odvolací súd nenariadil pojednávanie, hoci je zrejmé, že na základe dôkazov dospel k zásadne iným skutkovým zisteniam ako súd prvej inštancie, takže sa žalobca k týmto „novým“ skutkovým zisteniam nijako nemohol na pojednávaní vyjadriť. Žalovaný vyjadril nejaké konkrétne tvrdenia a predkladal svoje dôkazy až v odvolacom konaní, t.j. po ukončení dokazovania vyhláseného súdom prvej inštancie, pričom odvolací súd podľa žalobcu z týchto nových tvrdení a dôkazov pri svojom rozhodovaní o zmene rozsudku súdu prvej inštancie vychádzal. Odvolací súd podľa žalobcu pochybil aj v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, keď odmietol v súdnych rozhodnutiach i odbornej právnej literatúre zaužívanú definíciu škody, teda že ide o reálnu majetkovú ujmu vyjadriteľnú v peniazoch, ktorá spočíva v zmenšení majetku osoby. Na základe uvedeného žiadal napadnutý rozsudok zmeniť alebo zrušiť a zároveň žiadal o odloženie vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia. Žalovaný sa k podanému dovolaniu žalobcu písomne nevyjadril.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ a „dovolací súd“) predovšetkým nezistil splnenie podmienok pre odklad vykonateľnosti (dovoláním) napadnutého rozhodnutia v zmysle ustanovenia § 444 ods. 1 CSP a v súlade s ustálenou praxou dovolacieho súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala včas (§ 427 CSP) strana sporu, zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP) bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je nielen procesne prípustné, ale i dôvodné.

6. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 357/2015, 4 Cdo 1176/2015, 5 Cdo 255/2014, 8 Cdo 400/2015, (poznámka

dovolacieho súdu: pokiaľ sa v ďalšom texte odkazuje v zátvorke na „Cdo“, resp. „ECdo“, ide o odkaz na rozhodnutie najvyššieho súdu príslušnej spisovej značky). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

7. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3 Cdo 319/2013, 1 Cdo 348/2013, 3 Cdo 357/2016, 3 ECdo 154/2013, 3 Cdo 208/2014).

8. Naďalej je tiež plne opodstatnené konštatovanie, že ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03 (poznámka dovolacieho súdu: pokiaľ sa v ďalšom texte odkazuje v zátvorke na „ÚS“, ide o odkaz na rozhodnutie ústavného súdu príslušnej spisovej značky)].

9. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 CSP.

10. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. V zmysle § 421 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

12. Žalobca vyvodzoval prípustnosť svojho dovolania z § 420 písm. f/ CSP a zároveň z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

13. Vzhľadom k tomu, že v čase rozhodovania dovolacieho súdu o dovolaní žalobcu veľký senát najvyššieho súdu uznesením z 21. marca 2018 sp. zn. 1 VCdo 1/2018 a rovnako tak Ústavný súd Slovenskej republiky uznesením pléna sp. zn. PLz. ÚS 1/2018 vyslovili, že „kumulácia dovolacích dôvodov podľa § 420 CSP a § 421 CSP je prípustná“, dovolací súd v zmysle § 48 ods. 3 prvá veta CSP viazaný právnym názorom vyjadreným v ostatnom rozhodnutí veľkého senátu (uznesenie z 21. marca 2018 sp. zn. 1 VCdo 1/2018) pristúpil ku skúmaniu prípustnosti dovolania žalobcu najprv z dôvodu podľa § 420 písm. f/ CSP a následne podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

14. Žalobca v dovolaní vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP videl v tom, že odvolací súd nenariadil pojednávanie, hoci je zrejmé, že na základe dôkazov dospel k zásadne iným skutkovým zisteniam ako súd prvej inštancie. Namietal tiež, že žalovaný vyjadril tvrdenia a predkladal dôkazy až v

odvolacom konaní.

15. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

16. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

17. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mieriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku. Pod nesprávnym procesným postupom súdu treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa znemožnila strane realizácia tých procesných práv, ktoré majú slúžiť na ochranu a obranu jej práv a záujmov v tom-ktorom konaní, pričom miera tohto porušenia bude znamenať nespravodlivý súdny proces.

18. Civilný sporový poriadok v ustanovení § 382 ustanovuje, že ak má odvolací súd za to, že sa na vec vzťahuje ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve strany konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.

19. Vyššie citované ustanovenie má predísť vydávaniu tzv. prekvapivých rozhodnutí, vychádza z princípu predvídateľnosti súdneho rozhodnutia, ktorý je považovaný za komponent princípu právneho štátu, osobitne princípu právnej istoty.

20. O tzv. prekvapivé rozhodnutie ide predovšetkým vtedy, ak odvolací súd založí svoje rozhodnutie vo veci na iných právnych záveroch ako súd prvej inštancie, za súčasného naplnenia tej okolnosti, že proti týmto iným (odlišným) právnym záverom odvolacieho súdu, nemá strana konania možnosť vyjadrovať sa, právne argumentovať, prípadne predkladať nové dôkazy, ktoré sa z hľadiska doterajších právnych záverov súdu prvej inštancie, nejavili ako významné.

21. Zo spisu vyplýva, že súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalovaný porušením svojej právnej povinnosti spôsobil žalobcovi škodu, ktorej náhrady sa žalobca v tomto konaní dôvodne domáhal. Škodu posúdil podľa ustanovení § 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka a náhradu škody v zmysle § 442 ods. 1 a 3 Občianskeho zákonníka. Odvolací súd na rozdiel od súdu prvej inštancie nevidel právny základ pre vrátenie peňazí vyplatených zo strany žalobcu, nakoľko podľa neho zmluva medzi stranami nezanikla. V prípade, ak by došlo podľa odvolacieho súdu k zániku zmluvy, povinnosť na vrátenie peňazí vyplatených zo strany žalobcu by prichádzala do úvahy nie titulom škody ale bezdôvodného obohatenia. Vylúčená podľa neho nie je ani náhrada škody spôsobenej v dôsledku omeškania žalovaného, no jej podstata nespočíva vo vrátení vyplatenej sumy. Odvolací súd však nezoznámil strany so svojím odlišným právnym názorom a nedal im príležitosť sa k tomuto názoru vyjadriť. Strany tak nevedeli, že odvolací

súd bude na vec nazerať inak a nemohli tomu prispôbiť svoje právne a skutkové námietky. Výzva odvolacieho súdu podľa § 382 CSP je potrebná vždy, keď odvolací súd dospeje k záveru, že nárok treba posúdiť podľa celkom iného právneho predpisu, ako ho posúdil súd prvej inštancie, alebo síce podľa toho istého právneho predpisu, ako ho posúdil súd prvej inštancie, ale podľa iného ustanovenia za súčasného splnenia podmienky, že toto iné zákonné ustanovenie je pre rozhodnutie veci rozhodujúce.

22. Najvyšší súd už v rozhodnutí publikovanom v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 33/2011 konštatoval, že pokiaľ odvolací súd nevyzval účastníkov konania v zmysle § 213 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“; odo dňa účinnosti CSP § 382 CSP), aby sa vyjadrili k možnému použitiu toho ustanovenia právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní nebolo použité a je podľa názoru odvolacieho súdu pre rozhodnutie veci rozhodujúce, odňal účastníkovi konania možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

23. Dovolací súd uzatvára, že odvolací súd bez doručenia výzvy stranám sporu, teda bez splnenia osobitného druhu tzv. manuálnej povinnosti založil svoje rozhodnutie na iných, nových právnych dôvodoch než súd prvej inštancie a takýmto nesprávnym postupom došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a znemožneniu práva procesnej strany, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

24. Dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je nielen procesne prípustné, ale aj opodstatnené a ďalej sa s vecnou stránkou dovolania nezaoberal. So zreteľom na to dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 CSP v spojení s § 450 CSP).

25. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

26. V novom rozhodnutí odvolací súd rozhodne znovu o trovách po^vodne^ho konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

27. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.